

Az óvodapedagógusok szakmai fejlődése során használt tanulási keretek

Bevezető

A gazdaság globalizálódása, valamint ennek következményeként a munkára és tudásra gyakorolt hatása az emberi erőforrás fejlesztését helyezte középpontba. A 21. századi globalizációs jelenség együttese által átrendezett világban nélkülözhetetlenné vált az óvodapedagógusok munkájában is a folyamatos szakmai fejlődés, állandó és egész életen át tartó tanulási folyamat.

Az egész életen át tartó tanulás megvalósulási színtereinek hármas egy-sége a: *formális*, *nem-formális* és *informális* tanulás. A tanulási kereteknek számos definíciói és értelmezései jelentek meg, azonban még napjainkban is különböző módon értelmezik. Magyarországon legtöbbször hivatkoztak Komenczi (2001) [1], Tót (2002 [2], 2009) és Csoma (2002)[3] által megfogalmazott definíciók. Ezek részletezésére jelen összefoglalóban nincs mód, de meg kell említeni, hogy a felnőttkorra a munkavégzés mellett a nem formális és az informális tanulási formák a legjellemzőbbek, de nincs kizárva, hogy formális keretek között szerezzék újabb képzettségeket, esetleg diplomákat az egyén. A tanulás szempontjából fontos – és a különböző definíciók kapcsán ismertté válik –, hogy a környezet, a szervezettség, a célorientáltság, a szándékoltás, és az idő mellett, eredményez-e kvalifikációt a tanulás a választott tanulási keretben.

A kutatás bemutatása

A minta nagysága N=401 fő, összetételét tekintve a pályakezdőtől a nyugdíj előtt álló, több tízéves szakmai tapasztalattal rendelkező óvodapedagógusig képviseltetik magukat. A kutatás módszere a kérdőíves kikérdezés, mely az

* Pécsi Tudományegyetem, „Ok-tatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola
Email: tunde.lantos@gmail.com

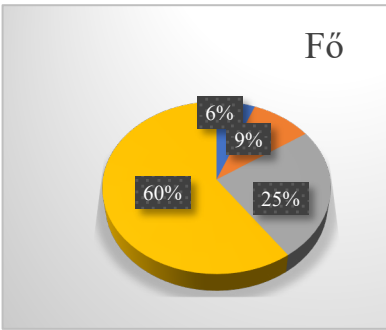
[1] Komenczi Bertalan (2001): Az Európai Bizottság memoranduma az egész életre kiterjedő tanulás-ról. *Új Pedagógiai Szemle*, (6.), Pp. 122–132.

[2] Tót Éva (2002): A nem formális tanulás elismerése – szemlélet és módszerek. *Szakképzési Szemle*, 8., (2.), Pp. 178–193.

[3] Csoma Gyula (2002): Tud-e az ember felnőttkorban tanulni? Az andragógia korszerű eszközeiről és módszereiről. Tanulmánykötet. *Felnőttképzési Kutatási Füzetek*. Budapest: Nemzeti Felnőttképzési Intézet.

online térben jelenlévő szakmai csoportokon keresztül vált elérhetővé az óvodapedagógusok számára. A kitöltők (N=401) nemét tekintve: 400 fő/nő és 1 fő/férfi (30 év alatti) pedagógus. Az életkori megoszlás (1. ábra): 50 éves vagy annál idősebb 240 fő (59,9%); a 40 és 49 év közöttiek 99 fő (24,7%); a 30 és 39 év közötti 38 fő (9,5%) és a 29 éves vagy annál fiatalabb kitöltők 24 fő, azaz a 401 fő 6 %-a. Az adatokból jól kitűnik, hogy a kitöltők több, mint a fele 50 év feletti és közel egy harmada 40 és 49 év közötti pedagógus.

1. ábra. Életkori megoszlás

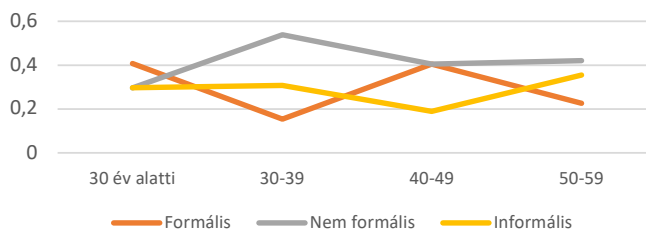
A kutatásomban elsőként arra kerestem a választ, hogy a pedagógusok fontosnak tartják-e a mai világban az egész életen át tartó tanulást. Három válasz közül 1) igen; 2) nem; 3) nem tudom eldönteni – kellett bejelölni az általa gondoltat. A válaszadó pedagógusok (2. ábra) 94,5% „igen”, 3,9%-a „nem” és 1,49%-a a „nem tudom eldönteni” választ jelölte. Az indoklás kifejtésének vizsgálata egy következő tanulmány témája lehetne.

2. ábra. Fontosnak tartja a mai világban az egész életen át tartó tanulást?

LLL fontossága	Fő	%
Igen	379	94,50
Nem	16	3,90
Nem tudom eldönteni	6	1,49

Ezt követően szerettem volna megtudni, hogy az óvodapedagógusok mely tanulási keretet preferálják leginkább szakmai fejlődésük érdekében.

3. ábra. Tanulási keretek

Az adatokat az óvodapedagógusok (N: 401) által kitöltött online kérdőívek kiértékeléséből nyertem. Ezen adatok elemzéséből leolvasható (3. ábra), hogy az életkori szakaszok között eltérés mutatkozik a választott tanulási keretet tekintve. Míg a 30 év alatti és a 40 és 49 év közötti pedagógusok a formális képzéseket részesítik előnyben, addig a 30–39 és a 50 év feletti válaszadók a nem-formális tanulási keretet preferálják. Feltételezésem szerint ennek egyik oka lehet a 30–39 év közötti nők esetében a gyermekvállalás, ami napjainkban ezen időszakaszra tolódott ki. A kisgyermeküket nevelő nők könnyebben tudják összeegyeztetni feladataikat a nem-formális keretek között zajló tanulással. Szembetűnő még, hogy az informális keretek közötti tanulást a 50 év feletti válaszadó pedagógusok részesítik előnyben. A munkavégzéshez kötött tanulási alkalmak felismerése, kötetlen beszélgetések, problémás témák megvitatása, közös ötletelés nagymértékben segíti munkájukat, szakmai fejlődésüket.

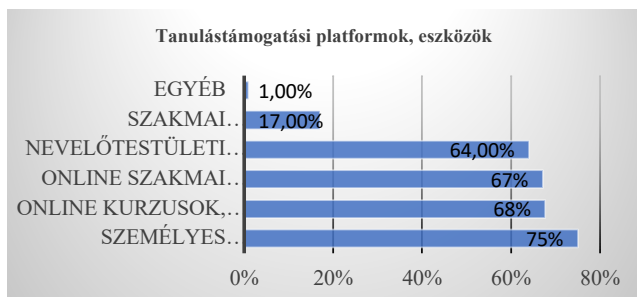
A formális keretek közötti tanulást a 30 év alattiak 40,7%-ban, és a 40–49 év közötti válaszadó pedagógusok 40,5%-ban választották, ezek alapján a két életszakasz között nincs szignifikáns eltérés. Ezt saját tapasztalataim is alátámasztják. A nők 40–49 év közötti időszakába a már meglévő diplomára épülő magasabb végzettség vagy egy új diploma megszerzése is belefér.

Mára már egy általánosan elfogadott jelenséggé vált az online tanulási környezet és egyre elismertebb oktatási környezetként működik az egész életen át tartó tanulás folyamatában, ami nagyban segíti a pedagógusok szakmai fejlődését a minőségi szakmai munka elérésében.

Kutatásomban kérdésként merült fel, hogy milyen tanulási platformokat használnak a pedagógusok tanulásuk megkönnyítése érdekében. Az általam felsoroltakból több válasz megjelölésére volt lehetőség. A digitális kompetencia birtokában, az online térben való tanulás lehetősége ellenére a személyes jelenléttel járó tanfolyamokat jelölték a legtöbben: 75%, ezt követi az online kurzusok, tanfolyamok 68%-kal, ezzel

szinte megegyezően az online szakmai források 67%-kal. A nevelőtestületi szakmai összejöveteleket 64%-ban említették. A válaszokból arra következtethetünk, hogy bár az online tanfolyamok, képzések idő- és költséghatékonyak, mégis nagyobb igény van a személyes jelenlétű tanfolyamokra, képzésekre.

4. ábra. Tanulástámogatási platformok

Összegzés

Összegzésként elmondható, hogy a válaszadó óvodapedagógusok nagy többsége fontosnak tartja az egész életen át tartó tanulást szakmai fejlődése, a minőségi szakmai munkája érdekében. A tanulási kereteket tekintve meghatározó, hogy a pedagógus milyen életkori szakaszban van, mennyire tudja egyeztetni a személyes és munkahelyi életével a tanulást és annak megfelelően választ a tanulási szintek között. A kutatás rávilágít arra is, hogy az online térben folyó tanulás idő- és költséghatékonyága ellenére a személyes jelenlétű tanfolyamokat, képzéseket preferálják.

A jövőre nézve fontosnak tartom, hogy nagyobb hangsúlyt kapjon a téma, hisz a tanulás szinterei közötti átmenet ma már egy folyamatot alkot, egyre fontosabbá válik a formális kereteken kívül történő tanulás, a tudás megszerzése.